

Domagoj Runje (ur.). 2024. *Ali riječ Boga našega ostaje dovijeka.* וְדָבַר-אֱלֹהִינוּ יָקוּם לְעוֹלָם (Iz 40, 8). Zbornik u čast prof. dr. sc. Marijanu Vugdeliji, OFM, povodom 75. godine života i ususret 50. obljetnici svećeništva. Split: Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Splitu, Katolička izdavačka kuća i časopis Služba Božja i Franjevačka provincija Presvetog Otkupitelja, 376 str.

Ivan Macut

Zbornik u čast prof. dr. sc. Marijanu Vugdeliji, OFM u povodu 75. godine života i ususret njegove 50. obljetnice svećeništva pod naslovom *Ali riječ Boga našega ostaje dovijeka.* וְדָבַר-אֱלֹהִינוּ יָקוּם לְעוֹלָם (Iz 40, 8), uz Predgovor podijeljen je na tri dijela. Prvi dio nosi naslov *Novum in vetere latet*, drugi dio nosi naslov *Vetus in novo patet*, te, konačno, treći dio nosi naslov *Memoria locorum*.

Urednik zbornika Domagoj Runje u uvodnom slovu piše kako je cilj ovoga zbornika da bude poticaj na veću dobrotu i ljubav. Ističe i izraze zahvalnosti i svečaru fra Marijanu Vugdeliji te svima koji su pridonijeli da ovaj zbornik ugleda svjetlo dana.

Prvi dio zbornika sadrži šest znanstvenih članaka sljedećih autora: Stipo Kljajić, Božo Lujić, Darko Tepert, Darko Rapić, Karlo Višaticki te, konačno, Domagoj Runje. Prvi članak, autor Stipe Kljajića, nosi naslov »Pomirenje između Davida i Abšaloma, Oca i

Sina. Narativna analiza i vrednovanje uloge Joaba u 2 Sam 13,39-14,33«. Autor Kljajić u radu dolazi do zaključka kako je Joab ključna figura u pomirenju Davida i Abšaloma. Drugi rad, autora Bože Lujića, nosi naslov »Lažni proroci u proročkim spisima i njihova aktualizacija u suvremenim kontekstima«. Autor Lujić u svojem radu ističe da je ta tematika aktualna, a na poseban način je to postala nakon što ju je papa Franjo u svojoj korizmenoj poruci iz 2018. godine na drastičan način aktualizirao. Autor ističe kako postoji razlika između pravih i lažnih proroka, a to su njihova obilježja. Naprimjer, pravi je prorok onaj koji se poziva na osobni susret s Gospodinom te ga Gospodin izvodi u novo područje života. Usto pravi prorok dobiva i novu svijest. Lažni proroci nisu pozvani od Boga, niti se oslanjaju na Božju riječ u svojem djelovanju, nego stoje u službi zemaljskih autoriteta. Treći rad, auto-

ra Darka Teperta, nosi naslov »Primjer mesijanskog čitanja nekih psalama u kasnoj židovskoj književnosti«. Autor Tepert u svojem se radu osvrnuo na nekoliko psalama. U Novom zavjetu Psalam 2 tumačen je na mesijanski način i u kasnoj židovskoj književnosti, ali s drukčijim naglascima i stavljanjem u prvi plan izraelskog naroda kao sina Božjega. Psalam 22 tumači se na sasvim drukčiji način uz potpuno izbjegavanje mesijanskih konotacija. Usto psalmi 1, 3, 23 i 45, koji u Novom zavjetu nisu imali značajniju ulogu, u židovskoj predaji lakše dobivaju mesijansko tumačenje. Četvrti rad, autora Darka Rapića, nosi naslov »Značenje vida u Starom zavjetu«. Autor Rapić ističe kako u Starom zavjetu gotovo da nema biblijske knjige u kojoj se sveti pisci ne koriste dijelovima tijela kako bi što plastičnije izrazili svoju misao ili, pak, opisali neki povijesni događaj. Kao i drugi organi, tako su i oči predstavljene kao one koje uz tjelesnu funkciju imaju i još dodatnu, metaforičnu funkciju. Usto je i grijeh prvih ljudi opisan kao otvaranje očiju. Autor zaključuje kako ni jedno drugo osjetilo ne predstavlja ljudske nedostatke u tolikoj mjeri kao sljepoća. Peti rad, autora Karla Višatickog, nosi naslov »Prijevod Svetog pisma Valentina Čebušnjika«. Autor Višaticki predstavlja Valentina Čebušnjika te je ukratko donosi i pregled njegova prijevoda nekih starozavjetnih knjiga Svetog pisma. Prve su reakcije na njegov prijevod

bile pozitivne, međutim stručnjaci su ga ocijenili negativno. Neke su knjige prevedene, ali su ostale u rukopisu pa ih autor nije uspio pronaći. Budući da je Čebušnjik umro mlad, svoj projekt prijevoda cijelog Svetoga pisma nije dovršio. Konačno, šesti članak, autora Domagoja Runje, nosi naslov »Blaženstva u Kumranu«. Autor u radu govori o kumranskom spisu 4Q525 od kojeg je pronađeno pedesetak fragmenata. Na jednom mjestu nalaze se i blaženstva koja se mogu usporediti s blaženstvima iz Matejeva evanđelja i Lukina evanđelja. Budući da taj rukopis potječe iz prvog stoljeća, riječ je o nizu blaženstava kao najstarijem dosad poznatom tekstu u staroj židovskoj literaturi. Iako im je forma slična, ipak razlika je u sadržaju očita. Kumranska su blaženstva mudrosnog karaktera, a evanđeoska nose eshatološku notu.

Drugi dio zbornika sadrži sedam znanstvenih članaka sljedećih autora: Mato Zovkić, Silvana Fužinato, Mario Cifrak, Ivan Dugandžić, Marinko Vidović, Ivan Benaković te, konačno, Nikola Hohnjec. Prvi članak, autora Mate Zovkića, nosi naslov »Blaženstva u Lk 6, 20-26. Isusova proročka potpora siromasima i poziv svima na odgovornu uporabu materijalnih dobara«. Autor Zovkić u radu na temelju najnovijih studija na tom području zaključuje kako Luka u blaženstvima, izostavljajući Matejev izraz u duhu, naglašava zbiljsko siromaštvo i to ne samo u religioznoj i

duhovnoj dimenziji nego i u ekonomskoj i materijalnoj te iznosi zaključak kako nas Isus po Luki poziva da se bogatimo u Bogu danas i ovdje. Drugi članak, autorice Silvine Fužinato, nosi naslov »Spasenjska snaga vjere u Isusa Mesiju. Pragmatičke implikacije Mt 9,18-26«. Autorica u radu polazi od Isusova mesijanskog identiteta i poslanja kao središnjeg pitanja kršćanske vjere. Isus se u naznačenom biblijskom mjestu naznačuje kao Sin Davidov, kao Mesija, kao onaj koji je solidaran s čovjekom patnikom i koji oslobađa čovjeka od bolesti i od grijeha. I današnji su čitatelji pozvani da prihvate Isusa Mesiju. Treći članak, autora Maria Cifraka, nosi naslov »Novozavjetna perspektiva Isusovih čuda na primjeru Markova evanđelja«. Autor jasno tvrdi da je Isus činio čuda koja se usko povezuju s njegovom porukom o neposrednoj blizini kraljevstva Božjega. Sotonino je kraljevstvo poraženo kraljevstvom Božjim. Isusova djela upućena su na vjeru, kao što je to i njegov navještaj. Četvrti članak, autora Ivana Dugandžića, nosi naslov »Pavao – osporavani apostol Isusa Krista«. Autor predstavlja apostola Pavla kao onoga koji je kroz povijest bio osporavan, ali to ne znači da Crkva nije svjesna njegove važnosti. Suvremena Crkva također nije zaboravila apostola Pavla te je papa Benedikt XVI. 2008. godinu proglasio Pavlovom godinom. Ta je godina donijela mnoge plodove. Održana su

brojna predavanja, objavljene knjige i znanstveni članci o Pavlu i njegovoj teologiji. Peti članak, autora Marina Vidovića, nosi naslov »Muškarac i žena u bogoštovnom kontekstu (1 Kor 11,2-16)«. Autor nakon detaljne analize donosi zaključak kako je Pavlov stav donekle drukčiji od stava Korinćana o ponašanju žena u bogoslužju. Ne treba im posebno pokrivati za glavu jer imaju kosu, a to se potvrđuje i ispravnim tumačenjem Pisma, naravi i običaja koji se u drugim Crkvama prakticiraju. Korinćani sa svoje strane smiju imati svoje običaje, ali ih drugima ne smiju nametati. Šesti članak, autora Ivana Benakovića, nosi naslov »Očinstvo na temelju Poslanice Efežanima«. Autor polazi od teksta Ef 6,1-4 te ga analizira, prikazujući ulogu oca u okviru jedne obitelji. Zaključak je da kućni kodeks Poslanice Efežanima treba vladati među kršćanima i kao takav treba biti polazište suvremenih promišljanja o očinstvu. Konačno, sedmi članak, autora Nikole Hohnjeća, nosi naslov »Apokrifna evanđelja muke«. Autor analizira apokrifna evanđelja muke te dolazi do zaključka kako ona nemaju zajednički pristup kao ni zajedničku strukturu i sadržaj. Usto donosi i likove koji se u kanonskim evanđeljima ne nalaze te sadrže i neka sumnjiva doktrinarna učenja, a ako se i dotiču sadržaja evanđelja, redovito odstupaju od pravovjerja.

Treći dio zbornika sadrži četiri priloga. Prvi je prilog prijevod teksta

naslovljenog »Pisma s Istoka«, koja je napisao fra Ivan Marković, a preveo ih urednik zbornika Domagoj Runje. Miroslav Modrić prikazao je zbor franjevačkih bogoslova u Makarskoj pod nazivom Milovan. Silvana Burilović Crnov autorica je teksta o fra Marijanu Vugdeliji, označivši ga omiljenim profesorom Biblije i hebrejskog jezika. Konačno, s. Franciska autorica je kratkog izvještaja o ulozi kapelana fra Marijana u životu sestara klarisa.

Potrebo je reći da je ovaj zbornik stilski uređen vrlo lijepo te su tek-

stovi složeni logičnim rasporedom. Zbornik su recenzirali prof. dr. sc. Ante Mateljan i izv. prof. dr. sc. Taras Barščevski. Tekstovi su pisani znanstvenom metodom i predstavljaju važan doprinos na području biblijske teologije i egzegeze. Ovom se prigodom pridružujemo čestitkama svečaru fra Marijanu u povodu 75. godine života i ususret njegove 50. obljetnice svećeništva te izražavamo iskrenu nadu da će ovaj zbornik doći do što većeg broja čitatelja.